

Antikvarisk kontroll längs

Lingsbergsvägen

Antikvarisk kontroll i samband med återplantering av alléträd i anslutning till Lingsbergs gård, Vallentuna socken och kommun, Uppland. Etapp 1

Kjell Andersson
Rapport 2010:2

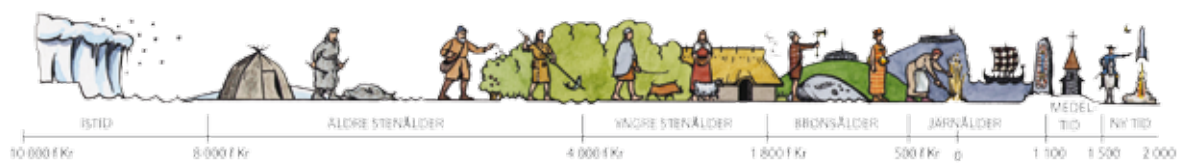
Antikvarisk kontroll längs

Lingsbergsvägen

Antikvarisk kontroll i samband med återplantering av alléträd i anslutning till Lingsbergs gård, Vallentuna socken och kommun, Uppland. Etapp 1

Kjell Andersson
Rapport 2010:2

Rapporten finns i PDF-format på adressen
<http://stockholms.lans.museum/>

Tidsaxel: Mats Vänehem

© Stockholms läns museum
 Produktion: Stockholms läns museum
 Redaktionell bearbetning: Åsa Lundström

Allmänt kartmaterial: Lantmäteriverket. Medgivande 97.0133

Nacka 2010

Innehåll

Sammanfattning	7
Bakgrund	7
Den antikvariska kontrollens omfattning	7
Resultat	8
Administrativa uppgifter	9

Figurer

1. Utdrag ur digitala terrängkartan med platsen för den antikvariska kontrollen markerad. Sid. 6
2. Utdrag ur digitala fastighetskartan med berörda fornlämningar markerade. Sid. 8
- 3-5. Arbetsbilder. Sid. 10

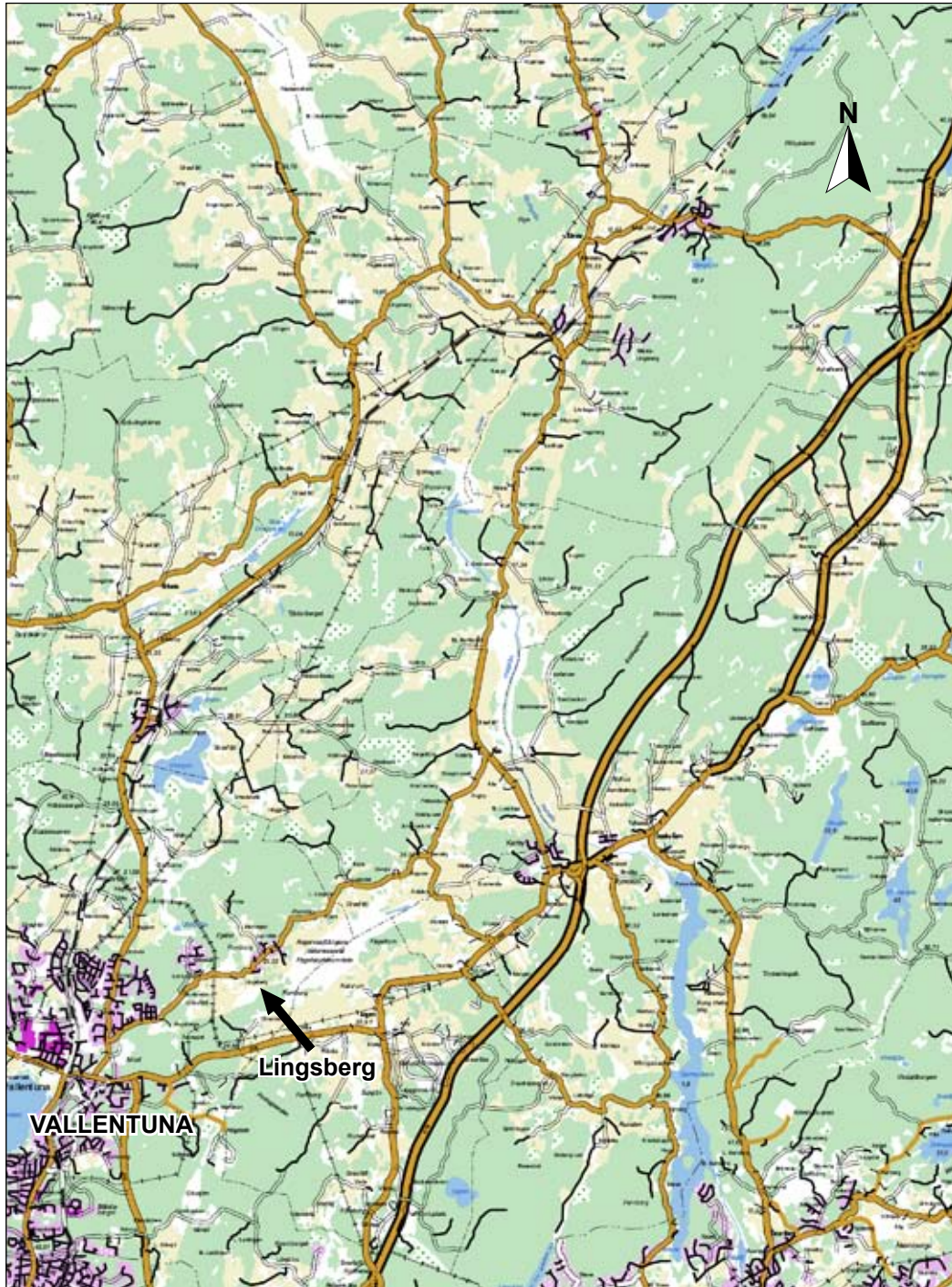

Fig 1. Utdrag ur digitala terrängkartan med platsen för utredningen markerad. Skala 1:100 000.

Sammanfattning

Efter beslut från Länsstyrelsen i Stockholms län har Stockholms läns museum utfört en antikvarisk kontroll i samband med att en allé i anslutning till Lingsbergs gård i Vallentuna skulle iordningsställas. Kontrollen rörde dels schaktningsarbetet för nya alléträd, dels schaktning för vägtrummor på två platser längs Lingsbergsvägen. Vid kontrollen framkom inget som kräver ytterligare antikvariska insatser. Uppdragsgivare var Vägverket, Region Stockholm.

Bakgrund

Vägverket, Region Stockholm planerar att återställa en allé längs Lingsbergsvägen i Vallentuna kommun. Vid arbetet kommer sjuka träd att ersättas och tidigare försvunna träd att återplanteras. Återplanteringen berör fornlämningen Vallentuna 260:1, ett gravfält strax öster om Lingsbergs gård. Då närområdet är synnerligen rikt på fornlämningar finns också risk att ännu inte kända fornlämningar kan komma att beröras av arbetsföretaget. Länsstyrelsen i Stockholms län har därför beslutat att arbetet ska ske under antikvarisk kontroll av Stockholms läns museum.

Återställandet av allén kommer att ske i två etapper. Under 2009 kommer alléns västra del, från i höjd med infarten till Lingsbergs gård att iordningställas, medan arbetet med alléns östra del planeras att påbörjas tidigast under hösten 2010.

Länsmuseet utförde en antikvarisk kontroll längs alléns västra del under perioden 30 november – 3 december 2009. Uppdragsgivare var Vägverket, Region Stockholm.

Den antikvariska kontrollens omfattning

Föreliggande rapport behandlar endast den antikvariska kontrollen av alléns västra del. Kontrollen begränsades till ett urval av de gropar som grävdes för nya träd och gropar som uppstod då äldre sjuka träd togs bort för ersättas med friska. Urvalet styrdes främst av platsernas topografiska förutsättningar samt avståndet till gårdsbebyggelsen och andra ovan mark synliga strukturer som misstänktes kunna utgöra fornlämningar. Planteringsgroparna grävdes med grävmaskin och var ca 1 m² stora och 0,8 – 1 meter djupa. Groparnas ringa storlek begränsade möjligheterna att bedöma om exempelvis stenar som framkom vid schaktningen utgjorde delar av större strukturer.

I samband med arbetet för allén genomfördes även vissa underhållsarbeten på Lingsbergsvägen. Bland annat skulle en vägtrumma grävas genom vägen i alléns västra del (fig 2). Då det i och med schaktningsarbetet fanns en möjlighet att kontrollera hur vägen ursprungligen hade varit beskaffad, träffade länsmuseum och Vägverket en överenskommelse om att länsmuseum även skulle övervaka

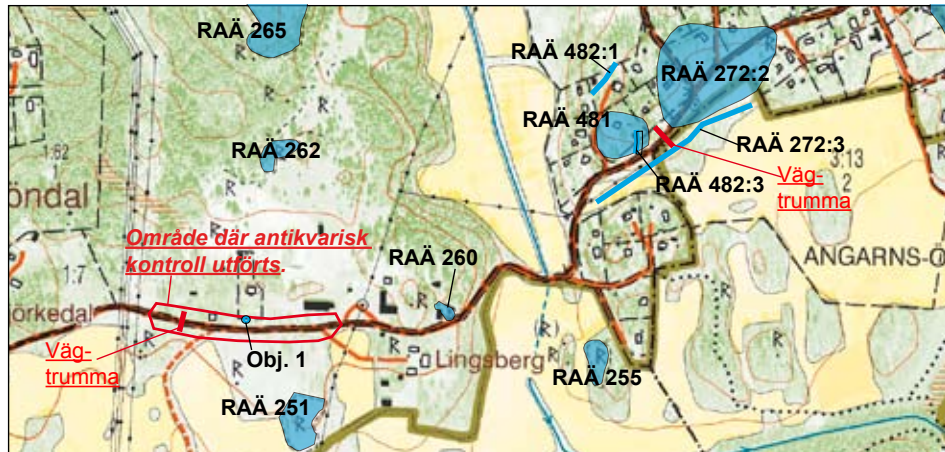

Fig 2. Utdrag ur digitala fastighetskartan med berörda fornlämningar markerade. Skala 1:10 000.

detta arbete. En regelrätt dokumentation av vägprofilen var dock inte möjlig att genomföra då arbetsföretaget var tvunget att utföras i hast för att vägen, som är relativt frekvent trafikerad, inte skulle vara avstängd längre än nödvändigt. För att i möjligaste mån undvika trafikproblem utfördes arbetet dessutom sent på kvällen, vilket medförde att dokumentationsförhållandena inte var optimala.

På begäran av Vägverket övervakade läns museet också arbetet för en vägtrumma vid Upprätta strax nordöst om Lingsberg (fig 2). Orsaken till begäran var att arbetet skulle ske i anslutning till flera kända fornlämningar. Schaktet togs upp i ett vägvagns snitt som var beläget mellan fornlämningarna Vallentuna 272:2 (boplats), 272:3 (stensträng), 482:1 (boplats) och 482:3 (hålväg).

Resultat

Då ett äldre träd i direkt anslutning till och väster om infarten till Lingsbergs gård bröts upp och grävdes bort (figur 3) framkom en packning av större stenar (0,3 – 0,5 meter), vilka möjligen kan ha utgjort delar av en husgrund (ekonomibyggnad?) på platsen. Gropen rensades delvis med fyllhacka, men inga konstruktionsdetaljer kunde iaktas i gropväggarna. Inte heller påträffades några fynd i gropen eller de uppgrävda jordmassorna.

I ett par gropar längs Lingsbergsvägens södra sida och i anslutning till den västra änden av en stenmur som löper närmast parallellt med vägen, påträffades raserade delar av muren i form av större stenblock. Mitt för murens västra ände, men på Lingsbergsvägens norra sida och strax väster om infarten till en villatomt, finns en oregistrerad fornlämningsliknande lämning, möjligen en grav (obj. 1). Anläggningen är övertorvad, ca 5 meter i diameter och 0,3 meter hög. Anläggningen är skadad av en dikesslänkning och i schaktkanten kan en jordblandad stenpackning av 0,2 – 0,4 meter stora stenar iaktas (fig 4). Mitt i anläggningen växer ett alléträd, men detta var inte aktuellt att ersätta. I en grop för ett nytt träd

som grävdes strax väster om anläggningen framkom berggrunden på ett par decimeters djup. I övrigt framkom inget av antikvariskt intresse.

Vid övervakningen av schaktningen för vägtrumman i alléns västra del kunde det konstateras att vägenbanken ursprungligen har varit ca 5 meter bred och den har varit uppbyggd av ett ca 0,2 meter tjockt lager av sandig mo. Vid ett senare tillfälle har ett nytt lager av samma karaktär och tjocklek förts på. Själva vägbanan franträdde tydligt som ett ca 3,5 meter brett parti av grus och småsten som med tiden och genom tyngden från trafiken pressats ned genom väglagren och ned till den utsprungliga marknivån av lera. Troligen är vägen, åtminstone i detta avsnitt, relativt sent anlagd. Kanske har landsvägen här fått en delvis ny sträckning i samband med att säteriet Lingsberg byggdes.

Om vägavsnittet vid Lingsberg framstod som sentida gav avsnittet vid Upprätta ett i huvudsak modernt intryck. Schaktet genom vägen visade att denna var uppbyggd av blandade massor av sten och lera. Vägfyllningen vilade direkt på morän där berget ställvis gick i dagen. Möjligen har vägen i den här delen byggts om i samband med att området bebyggdes med fritidshus i slutet av 1950-talet.

Administrativa uppgifter

Länstyrelsen i Stockholms län, dnr:	431-09-79754
Stockholms läns museum, dnr:	2009:201
Kommun:	Vallentuna
Fastighet:	Lingsberg
Landskap:	Uppland
Socken:	Vallentuna
Fornlämning:	Vallentuna 260:1
Typ av undersökning:	Antikvarisk kontroll
Tidpunkt för undersökning:	30 november – 3 december 2009
Orsak till undersökning:	Återställande av allé, vägunderhåll
Uppdragsgivare:	Vägverket, Region Stockholm
Projektledare:	Kjell Andersson, 08-586 104 52, 076-526 94 52 kjell.andersson@stockholmslansmuseum.se
Arkivmaterial:	Förvaras på Stockholms läns museum
Fynd:	Inga fynd påträffades

*Fig. 3. Ett sjukt träd tas bort intill Lingsbergs gård. Från väster.
Foto Kjell Andersson. Bildnr. Ip20100062*

*Fig. 4. En tidigare oregistrerad stensättningsliknande lämning
(objekt 1) intill Lingsbergsvägens norra sida. Från väster. Foto
Kjell Andersson. Bildnr. Ip20100063*

*Fig. 5. Objekt 1 från väster. I förgrunden till vänster en grop
som togs upp för trädplantering men i vilken berggrunden
påträffades strax under torven. Foto Kjell Andersson. Bildnr.
Ip20100064*